

5. Про внесення змін до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності: Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2017 № 994.

6. Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2000 № 582.

7. Про затвердження Методичних рекомендацій «Організація роботи педагогічного колективу навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності над науково-методичною проблемою»: Наказ Інституту державного управління у сфері цивільного захисту від 11.11.2014 року № 308.

8. Методичний poradnik з основних видів освітньої діяльності навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності у двох частинах [електронне видання]: Біляєва О.В., Іванов А.В., Гелдаш С.В., Литвиновський Є.Ю., Семінович А.Г., Михайлов В.М., Парталян С.А., Середа Ю.П., Романюк Н.М.; за заг. ред. Волянського П.Б., Литвиновського Є.Ю. – К. ІДУЦЗ, 2015.

9. Методичні рекомендації щодо написання та оформлення методичних розробок педагогічними працівниками НМЦ ЦЗ та БЖД, затверджені вченою радою Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, протокол №6 від 24.10.2014 р.

10. Лист Міністерства освіти і науки України від 03.07.2002 № 1/9-318 «Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної педагогічної освіти».

11. Інтерактивні технології в післядипломному навчанні / М.І. Скрипник – Національна академія педагогічних наук України, Київ, 2013 (Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як науково-методичний довідник для педагогічних працівників системи післядипломної педагогічної освіти, лист від 07.06.2013 №1/11-96-55);

12. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ, 2002.

Ільчишин О.Ф., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Львівської області

ВПРОВАДЖЕННЯ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У СУЧАСНОМУ ОСВІТЬОМУ ПРОСТОРІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Однією з найважливіших складових забезпечення ефективного виконання завдань, пов'язаних з якістю виконання заходів цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях, є належна підготовка фахівців у сфері цивільного

захисту. Від рівня цієї підготовки залежить як життя людей, так і збереження матеріальних цінностей. Фахівці цивільного захисту повинні постійно оновлювати свої знання і підвищувати свою кваліфікацію. Адже досягти нових результатів у сучасному освітньому просторі й на цій основі забезпечити якісну підготовку слухачів можна лише за умов упровадження інноваційних методів навчання.

Слово «інновація» має латинське походження і в перекладі означає «оновлення», «зміну», «введення нового». У педагогічній інтерпретації «інновація» означає «нововведення», що поліпшує хід та результати навчального процесу. «Професіоналізація педагога і входження його в інноваційний режим роботи неможливі без творчого самовизначення, в якому провідну роль відіграють інноваційні педагогічні технології» (І. Дичківська).

Завдання, які стоять на сучасному етапі перед системою цивільного захисту нашої держави, вимагають подальшого вдосконалення різноманітних видів занять, форм та методів їх проведення, підвищення ефективності пропаганди та розвитку навчально-матеріальної бази з цивільного захисту.

Протягом останніх років вчені з різних галузей все частіше говорять про те, що лекція є однією із найбільш неефективних форм навчання. Як правило, під час лекцій засвоюється близько 15–20 % отриманої інформації. А чого ще можна очікувати від пасивного слухача? Тому потрібно шукати більш альтернативних форм донесення навчального матеріалу до слухачів.

На наш погляд, однією із таких дієвих та найбільш цікавих моделей навчання, які ми пропонуємо розглянути, є концепція «перевернутого навчання». Основоположниками вказаної моделі вважаються два вчителі – Джонатан Бергман та Аарон Самс, які ще у 2007 році придумали, як забезпечити своїми лекціями спортсменів, які часто пропускали заняття, а потім розвинули цю ідею у новий освітній напрям. Згодом нею зацікавилася величезна кількість педагогів з усього світу.

Зацікавленість до «перевернутого навчання» постійно зростає. Перенесення подачі теоретичного матеріалу за межі аудиторії допомагає виділити більшу кількість часу на дискусії та обговорення навчального матеріалу. Концепцію даного навчання називають методикою 21-го століття.

Методику «перевернутого навчання» почали застосовувати в українській освітній системі нещодавно, наразі ще немає усталеного визначення цієї концепції, чіткого бачення технології її втілення в навчальний процес. Тому вітчизняні викладачі методом спроб та помилок інтуїтивно підходять до її впровадження у власну педагогічну діяльність. Теоретична значимість цієї розвідки полягає в тому, що було уточнено поняття перевернутого навчання, зазначено переваги цього методу та можливі труднощі його імплементації, виокремлено основні вимоги до розроблення навчальних відеолекцій. Практичне значення роботи полягає у можливості застосування результатів дослідження у щоденній професійній практиці викладачів українських вузів. Зазначена проблематика перебуває у руслі актуальних педагогічних досліджень,

потребує всебічного розроблення, зокрема перспективним напрямом подальших досліджень може бути впровадження указаної концепції в рамках вузівської підготовки педагогічних кадрів, а також у системі підвищення кваліфікації та післядипломної освіти викладачів [1].

«Перевернуте навчання» – це форма активного навчання, яка дозволяє «перевернути» звичайний процес навчання таким чином: педагог має підготувати навчальні матеріали (це може бути аудіолекція, відеолекція або презентація) та дати до них доступ слухачам (якщо у когось немає доступу до Інтернету, матеріали записуються на диск), слухачі переглядають навчальні матеріали у зручний для себе час, а під час занять проходить практичне закріплення матеріалу, обговорюються питання, які викликали труднощі, та разом виявляються прогалини у знаннях, які слід заповнити [2].

Єдиної моделі «перевернутого навчання» не існує. Термін широко використовується для опису структури практично будь-яких занять, які ґрунтуються на перегляді попередньо записаних лекцій із наступним їх обговоренням [3].

Для описаного навчання є характерним використання подкастів та водкастів.

Подкаст – це звуковий файл (аудіо-лекція), який його творець розповсюджує Інтернетом. Слухачі можуть скачувати подкасти на свої пристрої, як стаціонарні, так і мобільні або слухати лекції в режимі онлайн.

Водкаст – це майже те саме, що й подкаст, тільки з відеофайлами.

Усталена практика створення навчальних відеоматеріалів показує, що відеолекція повинна тривати 6 хвилин, максимум – 10 хвилин, інакше мотивація слухачів до повного перегляду відеолекції у значній мірі знижується. Навчальне відео не повинно пояснювати абсолютно всього матеріалу. Найкраще, щоб відео обмежувалося чітким коротким викладом матеріалу [1]. Тому під час підготовки відеолекції пам'ятайте «золоті правила»: навчальний матеріал повідомляйте стисло, пояснюйте ємко, закінчуйте швидко.

Витрати часу на створення цифрових матеріалів на початку роботи за методикою «перевернутого навчання» можуть бути значними – усі теми повинні бути чітко структуровані та підготовлені до оцифрування. Цифрові матеріали не можуть розумітися як проста медіалізація фронтального заняття, тобто звичайного завантаження запису лекції недостатньо; аудиторна фаза перевернутого навчання також потребує від викладача ґрунтовної підготовки, фахової обізнаності, ерудованості, адже правильно організувати та ефективно провести дискусію складніше, ніж просто прочитати традиційну лекцію [1].

Перевагами такого опанування матеріалу є те, що лекцію можна прослухати або переглянути кілька разів, є змога зупинитися, щоб обміркувати почуте і, таким чином, не пропустити важливих моментів. Якщо щось не зрозуміло, є можливість потім знайти необхідну інформацію або поставити запитання лектору. Використання відео та інших попередньо записаних інформаційних носіїв дозволяє слухачам повністю контролювати хід лекції: вони можуть дивитися, перемотувати назад або вперед у міру необхідності. Таким

чином зростає активність та виникає розвиток співробітництва між викладачем та слухачами.

Іншим позитивним моментом є те, що у разі використання методу «перевернутого навчання» викладач формує власну колекцію цифрових навчальних матеріалів, які в будь-який момент є доступними для його аудиторії, й до яких слухачі можуть звертатися навіть після проходження функціонального навчання у сфері цивільного захисту.

Таке навчання приводить до суттєвого зсуву пріоритетів від простої подачі навчального матеріалу до роботи над його вдосконаленням.

Але все ж треба зазначити, що при впровадженні перевернутої моделі навчання легко наробити помилок і ті педагоги, які хочуть почати використовувати її у своїй практиці, все ж повинні знати про певні труднощі, що виникають при її застосуванні. Хоча ідея є дуже простою, ефективний «переворот» вимагає ретельної підготовки. Перш за все, запис лекції може займати у викладача досить багато часу та вимагати зусиль, існує великий обсяг технічної підготовчої роботи. Слухачі не завжди можуть мати доступ до комп'ютера чи Інтернету, а за наявності доступу його швидкість може бути занадто низькою для перегляду навчального відео. І, нарешті, введення перевернутого навчання може означати додаткову роботу і вимагати нових навичок від викладача, хоча цей процес можна пом'якшити, вводячи модель поступово.

Однак, незважаючи на вищезгадані недоліки, які є у кожній технології навчання, модель «перевернутого навчання» продовжує ставати все більш популярною. І хоча завжди важко звикати до нових сучасних педагогічних технологій та кожна нова ідея створює складнощі, можемо із впевненістю стверджувати, що, попри вказані недоліки, технологія перевернутого навчання має досить великий потенціал до застосування у навчальному процесі.

І на останок хочеться зазначити, що чим більше інформації, методів та інструментів у своїй роботі використовує педагог, тим більше ефект від його роботи. Але яким би найсучаснішим комп'ютером чи найшвидшим Інтернетом педагога не забезпечили, найголовніше – це бажання педагога працювати над собою і здатність творити, вчитися, експериментувати і ділитися своїми знаннями та досвідом, набутими у процесі самоосвіти. Хочеться привести слова народної мудрості: «Педагог – не той, хто вчить, а той, хто вчиться».

ЛІТЕРАТУРА

1. Попадюк С. С. Методологічні засади використання освітньої концепції «перевернуте навчання» у вищій школі / С.С. Попадюк, М.О. Скуратівська // Збірник наукових праць [Херсонського державного університету] : Педагогічні науки / Херсон. держ. ун-т. – Випуск LXXVI (№ 76). – Т. 3. – Херсон : 2017. – С. 149–154.

2. Приходькіна Н.О. Використання технології «переверненого» навчання у професійній діяльності викладачів вищої школи / Н.О. Приходькіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://qoo.by/2Vk> .

3. Пилипчук О. «Перевернене» навчання інформатики / О. Пилипчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://qoo.by/2B1> .

Красюк С.В., начальник НМЦ ЦЗ та БЖД Луганської області;

Нетребенко А.Ю., завідувач обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Луганської області

НАВЧАННЯ НАСЕЛЕННЯ ДІЯМУ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Інформатизація суспільства – перспективний шлях до освітнього розвитку населення. Тому проблема пошуку шляхів використання інформаційних технологій у процесі навчання діям у надзвичайних ситуаціях (далі – НС) є нагальною потребою сучасності.

Особливість глобального соціального процесу інформатизації полягає в тому, що домінуючим видом діяльності в багатьох сферах суспільного життя стає збирання, накопичення, продукування, оброблення, зберігання, передавання та використання інформації. Ці процеси здійснюються на базі різноманітних сучасних засобів інформаційного обміну. Їх використання спроможне забезпечувати високий рівень інформаційного обслуговування, доступність джерел потрібної інформації для всіх верств населення, високу швидкість її отримання, візуалізацію представленої інформації, правдивість використаних даних.

В контексті навчання населення діям у НС мається на увазі розповсюдження інформації про правила поведінки у НС, застосування засобів індивідуального захисту, надання першої допомоги, формування безпечного способу життя. Освіченість та поінформованість, морально-психологічна підготовка населення стає запорукою свідомої поведінки у разі виникнення НС, а в повсякденному житті може сприяти запобіганню та уникненню негативних наслідків.

У числі засобів передачі інформації у процесі навчання населення важлива роль належить телебаченню та радіомовленню. Вони мають велику привабливість для людини, формують уподобання, стиль мислення та поведінки. Це пов'язано з механізмами впливу на свідомість. Телебачення й радіо є засобами масової комунікації, що сприймаються найлегше, бо, порівняно з читанням газет, вивченням пам'яток, брошур, буклетів, тут людина докладає найменше розумових зусиль. Телебачення імітує тривимірний простір на екрані, одночасно використовує зорові та слухові образи, створює справжнє видовище, яке добре запам'ятовується, а для самотніх, літніх людей нерідко стає чи не єдиним доступним співрозмовником. За допомогою ж радіо в сучасному світі мільйони людей отримують інформацію не лише вдома, але й у транспорті, супермаркетах, на ринках, вокзалах, інших місцях масового скупчення людей тощо. Отже, за своєю природою та соціальними функціями телебачення й радіо мають величезні можливості впливу на світогляд і поведінку лю-